

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē uttarakāṇḍē

॥ aṣṭacatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭacatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

sītāyāḥ saduḥkhaṃ vacanaṃ śrīrāmaṃ prati tasyāḥ sandēśō
lakṣmaṇasya gamanaṃ sītāyā vilāpaśca

lakṣmaṇasya vacaḥ śrutvā
dāruṇaṃ janakātmajā |
paraṃ viśādamāgamyā
vaidēhī nipapāta ha || 7.48.1 ||

sā muhūrtamivāsaṃjñā
bāṣpaparyākulēkṣaṇā |
lakṣmaṇaṃ dīnaya vācā
uvāca janakātmajā || 7.48.2 ||

māmikēyaṃ tanurnūnaṃ
sṛṣṭā duḥkhāya lakṣmaṇa |
dhātrā yasyāstathā mē'dya
duḥkhamūrtiḥ pradṛśyatē || 7.48.3 ||

kiṃ nu pāpaṃ kṛtaṃ pūrva
kō vā dārairviyōjitaḥ |

yāhaṃ śuddhasamācārā
tyaktā nṛpatinā satī || 7.48.4 ||

purāhamāśramē vāsaṃ
rāmapādānuvartinī |
anurudhyāpi saumitrē
duḥkhē ca parivartinī || 7.48.5 ||

sā kathaṃ hyāśramē saumya
vatsyāmi vijanīkṛtā |
ākhyāsyāmi ca kasyāhaṃ
duḥkhaṃ duḥkhaparāyaṇā || 7.48.6 ||

kiṃ nu vakṣyāmi muniṣu
karma cāsatkṛtaṃ prabhō |
kasmin vā kāraṇē tyaktā
rāghavēṇa mahātmanā || 7.48.7 ||

na khalvadyaiva saumitrē
jīvitaṃ jāhnavījalē |
tyajēyaṃ rājavaṃśastu
bharturmē parihāsyatē || 7.48.8 ||

yathājñāṃ kuru saumitrē
tyajya māṃ duḥkhabhāginīm |
nidēśē sthīyatāṃ rājñāḥ
śṛṇu cēdaṃ vacō mama || 7.48.9 ||

śvaśrūṇāmaviśēṣēṇa
prāñjalipragrahēṇa ca |

śīrasā vandya caraṇau
kuśalaṃ brūhi pārthivam || 7.48.10 ||

śīrasābhinatō brūyāḥ
sarvāsāmēva lakṣmaṇa |
vaktavyaścāpi nṛpati -
dharmēṣu susamāhitaḥ || 7.48.11 ||

jānāsi ca yathā śuddhā
sītā tattvēna rāghava |
bhaktyā ca parayā yuktā
hitā ca tava nityaśaḥ || 7.48.12 ||

ahaṃ tyaktā ca tē vīra
ayaśōbhīruṇā janē |
yacca tē vacanīyaṃ syā -
dapavādaḥ samutthitaḥ || 7.48.13 ||

mayā ca parihartavyaṃ
tvaṃ hi mē paramā gatiḥ |
vaktavyaścaiva nṛpati -
rdharmēṇa susamāhitaḥ || 7.48.14 ||

yathā bhrātr̥ṣu vartēthā -
stathā pauraṇṣu nityadā |
paramō hyēṣa dharmastē
tasmāt kīrtiranuttamā || 7.48.15 ||

yattu pauraṇṣu rājan
dharmēṇa samavāpnuyāt |

aham tu nānuśōcāmi
svaśarīraṃ nararṣabha || 7.48.16 ||

yathāpavādaṃ paurāṇāṃ
tathaiva raghunandana |
patirhi dēvatā nāryāḥ
patirbandhuḥ patirguruḥ || 7.48.17 ||

prāṇairapi priyaṃ tasmād
bhartuḥ kāryaṃ viśēṣataḥ |
iti madvacanād rāmō
vaktavyō mama saṅgrahaḥ || 7.48.18 ||

nirīkṣya mādya gaccha tva -
mṛtukālātivartinīm |
ēvaṃ bruvantyāṃ sītāyāṃ
lakṣmaṇō dīnacētanah || 7.48.19 ||

śirasā vandya dharaṇīm
vyāhartuṃ na śaśāka ha |
pradakṣiṇaṃ ca tāṃ kṛtvā
rudannēva mahāsvanaḥ || 7.48.20 ||

dhyātvā muhūrtaṃ tāmāha
kiṃ māṃ vakṣyasi śōbhanē |
drṣṭapūrvam na tē rūpaṃ
pādaḥ drṣṭau tavānaghē || 7.48.21 ||

kathamatra hi paśyāmi
rāmēṇa rahitāṃ vanē |

ityuktvā tāṃ namaskṛtya
punarnāvamupāruhat || 7.48.22 ||

ārurōha punarnāvaṃ
nāvikaṃ cābhyacōdayat |
sa gatvā cōttaraṃ tīraṃ
śōkabhārasamanvitaḥ || 7.48.23 ||

sammūḍha iva duḥkhēna
rathamadhyāruhad drutam |
muhurmuhuḥ parāvṛtya
dṛṣṭvā sītāmanāthavat || 7.48.24 ||

cēṣṭantīm paratīrasthām
lakṣmaṇaḥ prayayāvatha |
dūrasthaṃ rathamālōkya
lakṣmaṇaṃ ca muhurmuhuḥ |
nirīkṣyamāṇām tūdvignām
sītām śōkaḥ samāviśat || 7.48.25 ||

sā duḥkhabhārāvanatā yaśasvinī
yaśōdharā nāthamapaśyatī satī |
rurōda sā barhiṇanāditē vanē
mahāsvanaṃ duḥkhaparāyaṇā satī || 7.48.26 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
uttarakāṇḍē aṣṭacatvāriṃśaḥ sargaḥ ||